

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétbe és
 kanev utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszadátol
 vagy megörökösre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, április 24.

A nemzetiségek.

Sehol a világon a nemzetiségek annyira áldásban nem részesülnek, mind Magyarországon; és sehol olyan fektelen izgatást nem látunk, mint Magyarországon.

Más államok történetében nem szerepelnek. Hórák, Klossák, Hurbánok, Axantyek, Jellasicsek. Más országokban nem borul könnybe családok szeme egy-egy ahrudbányai, zalathnai eset említésére. És mégis: más államok telepítő törvényeket, iskolai kényszerszabályokat hoznak nemzetiségek ellen.

Hogy állunk nálunk?

A magyar államban van mindenféle nyelvű iskola, a melyekben — még a középiskolákat sem véve ki — a magyar nyelv tanulása száznál is alacsony fokozaton marad. Meg kell hallgatni, hogyan kollokvál egy-egy, a nasszói főgimnáziumból kikerült jogász. Bizony az a debreczeni fiú ezerszer jobban megfelel a német önkéntesi vizsgán.

Kint az életben a nemzetiségi nyelv mindenütt vígan érvényesül. A nagyváradi ítéletablán az a havasi oláh anyanyelvén szólal fel, az alsóbb bíróságokról nem is beszélve, igazságszolgáltatási dolgokban senkinek sem szolgál hátrányára, ha magyarul nem tud. A nemze-

tiségi férfiak előtt nyitva áll a haladás a legmagasabb polczokig. Kuriai bíró, államtitkár is lett akárhány s ezzel egyenrangú állásokban vannak mindenütt a nemzetiségi intelligencia számarányát felülhaladó arányban. Nemzetiségi lapjaik, bankjaik, egyesületeik kényelmesen szaporodnak. Van nemzetiségi író, akinek könyveit a kereskedelmi miniszter kénytelen volt kitiltani s ez a nemzetiségi író, ki magyarul alig irt valamit, több magyar irodalmi társulatnak tagja.

Annak dacára a nemzetiségek részéről sajnos tapasztalunk bizonyos, félre nem magyarázható tüneteket.

Mindenek előtt feltűnik az elfogulatlan szemlélet előtt, hogy a nemzetiségek a szabadelvűpárt uralmával tökéletesen meg voltak elégedve. Eszükbe sem jutott jelöltek állítani. Kihasztnálták a liberális rendszer rövidlátását szervezkedésre, de nem szólaltak fel ugyane rendszer bünei ellen. Annál hangosabbak most.

A hegyek mozognak, a szálfaik zugnak, az emberek pedig titkos és nyílt gyűléseken fenyegetőznek.

Mikor a magyarságot az abszolutizmus fenyegette, akkor a nemzetiségek nem voltak mellettünk. Mihelyt az alkotmány veszedelme elmúlt s a nemzet bálványozott vezérei köré csoportosult, a nemzetiségek szembe helyezkedtek velünk. S a mint kibontottuk a választási

lobogót, a nemzeti küzdelem vezérei ellen, megindult a nyílt harc ugyanazon vezérek ellen, ellenünk, a diadalmas magyarság ellen.

A mostani állapottal tehát elégedettek. Az ellen tüntetnek, képviselőjelöltek állítanak, fanatizálják a népet.

Jó lesz a választói jog reformjánál ezt el nem felejteni.

Most bosszulja meg magát a szabadelvűpárt vaksága. Éveken át hiába panasolta fel az ellenzék, mily igazságtalan dolog, hogy a nemzetiségi vidékeken van sok apró, a magyar területen kevés, de nagy kerület. Akkor egy romlott rendszernek többséget adtak a nemzetiségek, ma adnak egy hazafias tisztességes kormányt: ellenzék.

És ebben a munkában hatalmas támogatóik vannak: a volt szabadelvűpárt. A párt meghalt, de még halálában is igyekszik a győzelmes magyarságnak ártani annyit, amennyit csak lehet. Mint-hogy pedig a diadalmas nemzeti eszme ellenzői ma a szociáldemokraták és a nemzetiségek, a volt szabadelvűpárt roncsai a városokban a szociáldemokraták, a vidéken a nemzetiségek hajójához csatlakoznak.

Egy a vigasztaló: a szabadelvűek láttak már egy hajótörést; hátha oda kormányozzák a másik kettőt is?

Dr K. A.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A tűzhányók keletkezése.

(Vége.)

Martinique sziget lakói a menyebemennel ünnephez készültek és megnyílt előttük a pokol, eltemetve egy várost, összes lakóival; megsemmisítve egy kikötőt összes hajóival.

Három perczig tartott az egész dráma! Ennek is csak egy tanuja van. Egy gyilkos. Egy a börtön fenekén kinlódó rab!

Ez volt a sorsa, Sodomának és Gomorrának. Ez lesz sorsa, a tűzhányók közelében felelt városoknak.

Megdöbben az ember! A természeti erők végtelenségét, összeméri a saját kicsinységével. Sorbaszedi mult idők eseményét. Istenbe bizva kutat tovább. Eszközöket gyárt, hogy megérezze hasznos csapások bekövetkezését.

A tűzhányók rohamos kitörése közül nevezetes a Vezuv, mely Kr. u. 79-ben Herkulanum és Pompeji városokat eltemette. 1883-ban a Krakatoa, mely a hegyet a tenger alá nyúló talpával együtt, légberöpítette; 1886-ban Új-Zélandban a Taraera; 1888-ban Japánban, a Bandaira egész kupja, repült a levegőbe: 1902-ben

a Mont-Pelée kitörése volt oly rohamos, hogy a légnymás; a kitörő gőz és kén pár pillanat alatt 32 ezer embert pusztított el.

A Teneriffa csucs tűzhányója 3615 méter magas. Ha a tűzhányóhegy katlana, a tenger színével egyforma magasan volna is: ily magas kéményen kell kijutni, a kidobott tüztömegnek, mely a levegőben, ha csak ily magasra repül is, elképzeltetlen az az erő, mely ez anyagot, sziklát és lég, ellenálló ereje mellett, 4-6-8-10 ezer méter magasságra dobja fel. Az Etna fő nyílásán kívül, 900 mellék kráter; Jáva szigetén egyetlen tűzhányónak, öt fő, és ötven mellék krátere van, melyek közül hol egyik, hol másikkól bugyog a láva. A tűzhányó alakja, a kitörés után többnyire változik. Ha rohamos a kitörés? elröpül a tűzhányó csucsa; ha erős, de a kiszórt anyagot visszabullató? akkor a kráter szélén emelkednek. Nápoly mellett, ily kitörés folytán, keletkezett két nap alatt, a Monte-Nouvok. A tenger alatt is vannak tűzhányó kitörések. Ezek a legtöbbször, el sem érik a tenger felszínét.

A tűzhányóhegyek eddig ismert összes számát, a földgömb területén 672-re teszik. Ezek részint kialudt, részint működésben levő levő tűzhányók. Hazánkban a Mátra, Cserhát, Tokaj-Hegyalja, Vihorlát-Gutin, Hargita, és

Bakonyhegység területén vannak régkialudt tűzhányók. A földgömb ma ismert; működésben levő, vagy gyakran kitörő tűzhányóinak száma 360. Ebből Amerika területére 150 ismert, igen gyakran működő tűzhányó jut. Legkevesebb tűzhányó sziget Ausztrália területén van.

Az után következnek Afrika, Európa, Ázsia, hol ha tűzhányó nincs is, a földrégés igen gyakori. Chilében 33. Kamcsatkában 38; az Aleut szigeteken 48 tűzhányó van, néhol egy egymás közelében, néhol egymástól távol. Közép Amerika tűzhányói 8000 kilométer hosszú vonalban magaslottak ki. Legszebb csoport vulcán: a Vezuv, Etna, és Stromboli. Új-Zéland 600 Km²nyi felületén 63 tűzhányó emelkedik. Némelyik tűzhányó csak gőzt, néhány csak füstöt; néhány gyilkoló gázt és hamut; néhány megolvadt és kihűlt tüzes anyagot lövel.

Az egyikből, magasra törve repül ki a tartalom; a másikkól csendesen ömlik, lefelé a hegyoldalra, a megolvadt anyag. (1883 aug 26-án, a Krakatoa tűzhányó 800 méter magas kupja, egy dörrenéssel a légberepült. A levegő rászakódása Párizsban is érezhető volt.)

A tenger alatt működő tűzhányók kitörésekor, a külföldben csendesen nyugvó tenger, egy területen elkezdi hullámszni, mint a forogásban levő víz. Ily helyre a hajók nem men-

Megbízható bevásárlási forrás: **Vasutasok szállító Tavasz** újdonságok angol szövetekben, blous és **kostümi** kelmékben, blous **selymekben** megérkeztek s rendkívüli olcsó árakban kaphatók. **Vászon és feherneműink** jóságáról t. vevőink már meggyőződtek, azokban a választék megkészsereződött.

Áraink szolid olcsóságáról kérünk meggyőződést szerezni.

Telefon az egész megyére: 615.

Kenyeres és Engländer

divatáruház

1268.

Szent László-tér 1. — Kossuth-utca mellett. —

A románok mozognak.

Előző számunkban megemlékeztünk a románok lázadásáról. Hihetetlennek tartottuk. Ujabb információk alapján azonban megütőzettel kell tudomást vennünk a valóságról. A lázítás egyenesen a magyarság ellen irányul, ugyanígy, hogy a Belényes környékén lakó magyarok élete veszélyben forog, minden perczen attól kell tartaniok, hogy a 48-as állapotok ujulnak fel.

A lázítókat nem tudják kinyomozni, vagy ha tudják is, félnek a nép bosszujától és nem akarják őket megnevezni. Gyanu merült fel több román joghallgató ellen, azonban letartóztatásukat elrendelni nem lehet, mert az oláhság nem akar ellenük bizonyítani semmit. Közlebbi és részletes tájékozást nem szerezhetni, mivel az egész vidék a titokzatosságba burkolódott. Az alispán rendelkezése, mely a főszoigabirókat hivta fel jelentéstételre, csak részben tettek eleget. Belényesből ujjában megint panaszt tettek a belügyminiszternél, hogy a lázítás nem szünt meg, sőt még nagyobb arányokat öltött. E panaszra tegnap délután ujjabb miniszteri rendelet érkezett táviratilag az alispánhoz. Miskolczy alispán erre felhivta a belényesi főszoigabirót a részletes jelentés megtételére. E felhívásra a főszoigabiró egy szükségzavú távirattal felelt:

»Kérek egy század gyalogságot kirendelni.«

A távirat mellett elmaradt minden jelentés, mely a lázadásra, vagy a lázításra vonatkoznék. A katonaság kirendelésének kérése mindazonáltal amellelt bizonyít, hogy a belényesi hírek igazak. A főszoigabiró kérelmére az alispán azonnal intézkedett egy század gyalogos kirendelésére. A katonaság még ma este ki fog szállani Belényesbe, hogy megnyugtassa a

magyarságot. A katonaság készenlétben van állandóan, hogy szükség esetén azonnal ki szálljon.

A tenkei lázadásra vonatkozólag a tenkei főszoigabiró azt a jelentést tette, hogy a lázadás híre onnan keletkezett, mert az ipariskola tanulói éjjel több ablakot bevettek. A rakoncátlan inasok ellen a kihágási eljárást megindították.

A keresztényszocialisták.

Ismeretes, hogy a keresztényszocialis akció Magyarországon pártpolitikai alapra nem kíván helyezkedni. Lapunk is leköszölte idevonatkozólag a keresztény szocialis központ hivatalos állásfoglalását. A keresztényszocialisták tehát a jelen választási kampány folyamán sem bontanak politikai zászlót, hanem első sorban a néppárti jelöltre, ilyen hiányában pedig arra szavaznak, akinek politikai egyénisége elveik számára legtöbb garanciát nyújt. A szombathelyi kerület függetlenségi jelöltje *Gothárd Sándor*, például maga is lelkes keresztényszocialista, akit a mozgalom hívei a legnagyobb lelkesedéssel támogatnak. Így van ez még igen sok kerületben, ahol a keresztényszocialisták bizalommal fogadják a koalíciós jelöltet a maguk törekvései szempontjából is. Ahol pedig nincsenek tisztában a képviselőjelölt magatartását illetőleg, ott nyilatkozatot provokálnak tőle. Így történt legutóbb Győrött is, ahol *Hillbert Károly* a volt függetlenségi képviselő készségesen ígerte meg a nála járt deputációnak a keresztényszocialis törekvések támogatását.

Érdekes fordulatot vett a dolog Pápán, ahol *Hoitsy Pál* nem volt hajlandó a keresztényszocialis program érvényesítéséért sikra szállni. Tekintettel arra, hogy a szocialdemokraták jelöltet állítottak *Pelczéder Ágoston* sznmélyében, a keresztényszocialisták *Herényi Jenő* dr szombathelyi ügyvédet, a katolikus törekvések exponált, agilis harcosságát léptették föl jelöltül. Anélkül azonban, mintha

ennek a kandidálásnak pártalkotó jelölet kívántak volna tulajdonítani. Ellenkerőleg. Hiszen a keresztényszocialisták szigoruan respektálják a koalíciót minden körülmények közt. A pápai jelölés tehát csupán demonstratív jellegű a szocialdemokráciával szemben s inkább csak annak a néprétegnek szól, amely ma még az alkotmány sánczain kívül áll, hogy a nemzetközi izgatással szemben jó előre megjelölje neki a jövőben követendő helyes irányt. Hasonlóan történt ez már a legutóbbi pápai választás alkalmával is. *Bánffy* lemondása után, amikor a szocialdemokratákkal szemben szintén jelöltet állított a keresztényszocialista szervezet.

A jelölt programot adott és agitált a választás napjáig, amikor aztán befejezettnek látta munkásságát és visszalépett a koalíció javára.

Itt említjük meg, hogy a keresztényszocialisták az elmúlt vasárnap a békésmegyei Csorváson nagyszabású, jelentőségteljes népgyűlést tartottak.

Az új helyzet.

Az új érára sok munka vár. A komoly munka nem szereti a zajt. Innen van, hogy az új helyzetben kevés a szenzáció. Itt a tények beszélnek.

A tegnap történetéről egyébként részletes tudósításunk a következő:

A miniszterelnök Bécsben.

Wekerle ma Bécsben van. Részt vesz *Josipovich* Géza horvátminiszter eskütételén. Később audienciára megy a királyhoz. Majd az osztrák kormányval folytat tanácskozást arra nézve, hogy a gazdasági kérdések rendezése tekintetében minő alapon induljanak meg a tárgyalások. Ugyancsak ma dől el a közigazgatási bíróság elnökségének sorsa is. Befejezett tény, hogy *Wlassics Gyulát* nevezik ki.

A közeljövő programja.

A bécsi Zeit — mint írja — beavatott helyről, igen érdekes képét rajzolja a kormány s az új parlament tevékenységének a legközelebbi jövőben.

A király a trónörökösrel együtt május közepén Budapestre érkezik, hogy maga nyissa meg trónbeszéddel az országgyűlést, mint régebben szokta. A trónbeszéd ki fog terjeszkedni a katonai kérdésre, de foglalkozni fog a monarchia közös gazdasági ügyeivel is. A király budapesti tartózkodása alkalmából fényes udvari ünnepek lesznek Budán.

A parlament összeülése után nyomban hozzálát régóta fölhalmozott teendői elintézéséhez. A feilrat vitája, a költségvetés, valamint az ujonczmegajánlás *julius közepéig* elintézetten lekerülnek a napirendről, úgy hogy ekkor már majd el is lesz napolható a Ház *szeptember 15-éig*. A delegációk ezután szeptember közepén fognak összeülni Bécsben.

Oberschall installációja.

Oberschall Adolf, a kuria új elnöke tegnap tartotta ünnepélyes installációját. Letette a hivatalos esküt. Majd beszédben körvonalozta a főbb irányelveket, amelyeket követni óhajt. Ezek az igazságszolgáltatás menetének egészséges gyorsítása, a judikatura egysége, a bírák és ügyvédek között fontartandó kollegialitás a maga ideális értelmében.

Gulner üdvözlése.

Nagy-Káta község küldöttsége tegnap járt *Gulner Gyula* pestvármegyei főispánnál, átadva

nek, mert bekövetkezhető kitörés, a hajót is tönkretenné. De ha, a tengeralatti tűzhányó működését észreveszik? a forrongó vizet lehetőleg mégis megközelítik, hőmérések bebizonyították, hogy a tengervíz rohamosan melegedett. A Lipári szigetekenél (38 olasz 14) a tenger alul feltörő vulkán, 232 méter magasra dobta a tenger vizét. Ily kitörések utjába eső tengeri állatok elpusztulnak, s azok hullája borítja a közeli környék tengerét. — Némely tűzhányótól, csak vizgöz tör elő, oly forma, de sokkal erősebb sístergéssel, mint a minő a gőzgepekből kibocsátott gőz, másikkól kénes szag, hamu, homok, kövek repülnek ki. Minél nagyobb a tűzhányó ereje, annál több az előzetes földrengés, magasra (3—4 ezer méter) törő füst. Mintha figyelmeztetni akarna az emberiséget, a kitörő veszélyre. A felrepített kövek lehullanak; a hamu tömeget azonban, karjára veszi, a felhő légrétegek szélvihara. A Vezuv 512-ik évi kitörését, Konstantinápolyig vitte a szélvihar. A Krakatoa 1883 ik évi kitörésekor 800.000 km. területen hullott le a felrepült hamu, melytől a fellegek is vörös színt mutattak.

Az iszapvulkán úgy támad, hogy a földben létező szénsav és más gáznemű test, megkavargatja a föld belsejében levő vizet és iszapot. Néha sűrűbb, néha higabb alakban tör a felszínre a forrásvíz, magával hozva a felkavart iszapot, melyből iszaphólyagok támadnak, forrni látszanak. Magyarország területén Kovászna nevű erdélyi fürdő bir ily tüneményel. Ujj-Zelandban nagy számmal vannak ily vulkánok. Ezek összefolyásából támadnak a sárpatatok. Az olaszok fumarola néven nevezik az oly vulkánokat, melyek csak vizgözt lövelnek ki. Ezek a működő tűzhányók közelében fordulnak elő, s oly tiszta vizet adnak, hogy a nép ivásra használja az összegyűlt vizet. Izland Jáva és Ujj-Zeland tűzhányói adják a legtöbb ilyen vizet.

A Szolfatara nevű vulkán tulajdonképen kénes kigőzölgés, mely a Vezuv oldalából bőven tör elő. Magyarországon a Búdös nevű tarjai barlang és a közelében levő Gyilkostó nak van ily kigőzölgése. Nápolyban egy földalatti üreg az Eb-barlang, a kőbor kutyák elpusztítására szolgál. Ujj-Zeland és Jáva szigetén is vannak ily kis tartalmu vulkánok.

A tűzhányók által feldobott parázattól roppant terhes fellegek támadnak. Ezek ontják az esőt. A légköri villanyosság, elépzehetetlen tömegben gyűl a tűzhányók fölé. Villám villámot ér. A szakadatlan dörgés szinte folytatása a földből feltört nagy robbanásnak. Mintha csak a felébresztett égbolt akarna viszszaolvöldözni a lázadó földgömbre.

Hegyeket rengető dördölések töltik meg a levegőt. A tenger alatt elképzehetetlen háborgás támad, mely a hullámot 15—30 méterrel magasabba csapja ki a partokra, mint aminő a tenger rendes hullámozása, dagálya, szélvihara.

Izland szigetén 1875-ben kitört Askja nevű tűzhányó hamuját Stokholm svéd főváros utcáin bőven terítette le a szél. A megolvadt láva sűrűsége is különböző. Némelyik hig; szalad a hegyoldalon mint a víz. A másik sűrű. Ennek haladása egy óra alatt alig 1 méter. Ez a láva felület hamar kihűl, a belseje ellenben napokig tüzes marad. A Vezuv 1891. évi kitörése után a lávaömlés három évig tartott. Számítások szerint 36 millió köbméter lávát, 130 méter magasságban halmozott fel. A kitörés oka egyszerű.

A föld belseje tüzes, izzó anyag. Ez anyag közelébe jut a földben levő viz, melyet az 1200 C. foknak képzelt tűz: gőzzé változtat. Ez ki nem törhet, kidobja tehát az utjában álló anyagokat.

Rátkay József.

a diszpolgári oklevelet. Ugyanezzel a tisztséggel járt deputáció *Prónay Dezső* bárónál, *Fazekas Agostonnál* és *Keglevich Gábor* grófnál.

Ismét visszahelyezés.

Ódor Géza pénzügyi tanácsos, zalaegerszegi pénzügyigazgató, aki *Csulyovszky Dezső* ugynevezett eskütételénél nem korupareált, a darabotok áthelyezték Veszprémbe. Zalavármegye kérelmére most újra visszahelyezték.

Ausztria kíváncsi.

Derschatta a reischrathban interpellációt intézett *Gautschhoz*, adjon fölvilágosítást, mely alapon jutott megegyezésre a magyar politikai majoritással.

Gausch kijelentette, hogy erre a kérdésre csak akkor felelhetne, ha a magyar kormány fölhatalmazná. Amíg ez meg nem történik, az interpellációra érdemlegesen nem válaszolhat.

A villamos vasut megnyitása.

A villamos vasut mintegy kedves álom volt Nagyvárad közönsége előtt. A hosszú huza-vona megérlelte azt a gondolatot, hogy nem is érjük meg ezt.

Ami annyi ideig vágy volt, most már megvalósult.

Ma reggel óta vigan csilingel Nagyvárad utcáin a villamos.

Semmi, 2 vagy 4 vágányon fut egy kocsi, de ezekben a kocsikban képzeljük mi a jövő Nagyvárad éreterét lüktetni.

A modern élet vérkeringése ez, ha nem nem úgy volna, kétségbe esnénk a város jövőjéért.

Az a csengő hirdeti ennek a szegény városnak a jövő zenéjét. Hirdeti, hogy ez a város fejlődik, nagy lesz, virágzik s gyümölcsei a polgárság jóléte, kulturális, vagyoni emelkedése lesz.

Aki szereti ezt a várost, akinek lelke, szíve, össze van nőve a boldogulásával, kétszeres örömmel van eltelve ma, mikor a nagyvárosok egyik fő forgalmi eszköze, a villamos vasut kocsijai végig száguldoznak a városon.

Hosszu esztendőik bizonytalansága testet ölt, Nagyvárad város közönségének rendelkezésre áll a legmodernebb forgalmi eszköz.

Hogy jól prosperáljon érdeke a vállalatnak, de egyben érdeke a város közönségének, amelynek szolgálatába szegődött.

A nagyvárad villamost vasut műtanrendőri bejárása tegnap ment végbe.

A városházán délelőtt fél 10 órakor tárgyalás alá vették a szerződést, a terveket, s a miniszter leiratát, majd bejárták a vasutvonalakat.

Jelen voltak: *Söpkéz Sándor* miniszteri oszt. tanácsos, az eljárás vezetője, *Tinódy Lajos* kiküldött vasuti és hajózási biztos, *Menvhárt András* a keresk. min. műszaki osztályának kiküldöttje, *Budás Elemár* a posta- és távirdaigazgatóság képviselőjében, *Fákny Béla* kolozsvári üzletvezető, *Magyarszky* főfelügyelő, *Klemensz* főellenőr, a Schukert-művek vállalat részéről *Stromszky Sándor* igazgató, a villamos vasut társaság részéről *Urbán Adolf* igazgató, *Szirmay Richard* jogtanácsos, *Smaassenka Ernő* vezérigazgató s a város képviselői.

Mivel mindent rendben találtak, a jegyzőkönyvet vették fel.

Déli 2 órakor a Pannónia étterembe

nagyszabásu bankett volt a villamos vasut megnyitása alkalmából, amelyen a fentebb említettek kivül a törvényhatósági bizottság tagjai s más előkelőségek voltak jelen, mintegy kétszázan.

A lakoma közben *Rimler Károly* polgármester mondotta az első felköszöntőt. Fejtette, hogy mily jelentős mozzanat Nagyvárad kulturális életében a villamos vasut. Elfelejtjük az éveket, amíg küzdöttünk érte. Most ott van, szeretettel karoljuk fel. A királyról emlékezett meg, akinek jólétéért, egészségéért üritette poharát.

A cigány banda a Hymnuszt játszotta.

Dr *Radó László* a kereskedelem s az azt elősegítő forgalom fontosságát fejtegetve, *Kossuth Ferencz* kereskedelmi minisztert mint európai szaktekintélyt éltette. (Zajos éljenzés, taps.)

Szirmay Richárd a törvényhatóság és a városi tanács egészségéért üritette poharát.

Huzella Gyula kamarai elnök hatásos szép beszédben a villamos vasut fontosságát fejtegette s a villamos vasut jövőjéért, boldogulásáért s a társaság hivatalnokaiért ivott.

Dr *Hoványi Géza* a vasut keresztelési ünnepén a keresztapát, a miniszteri kiküldöttet élteti.

Még *Söpkéz Sándor* miniszteri osztálytanácsos lelkes szavakkal a villamos vasut társaság vezetőségére köszöntött.

A társaság még sokáig együtt maradt.

A Pannónia vendéglős kitünően látta el a vendégeket.

A villamos vasut ma, szerdán reggel 6 órakor nyitja meg rendes üzemét.

Választási mozgalmak.

Már csak négy nap választ el bennünket az urnáktól. A pártok a hivatalos jelöltek listáját véglegesen lezárták. Mai számunkban újra közöljük a néppárti jelöltek hivatalos névsorát az időközben történt szaporulat figyelembevételével.

A néppárt hivatalos jelöltjei.

Ajtics-Horváth Dezső (Vágvecse), Artim Mihály (Zboró), Buzáth Ferencz (Rum), Csernoch János (Szakolcza), Csizmazia Ferencz (Szempcz), Darányi Ferencz (Baksa), Dömötör Mihály (Bazin), Farkas József (Zalaegerszeg), Förster Ottó (Sárvár), Gieswein Sándor (Magyaróvár), Hencz Károly (Lövbő), Karácsonyi Sándor (Aranyos-Maróth), Kovács Pál (Érsekújvár), Mailáth Géza gróf (Szécsény), Molnár János (Eszterháza), Nyáry Béla Alsólendva, Rakovszky István (Csorna), Simonyi-Semadam Sándor (Németújvár), ifj. Szemcsányi György (Vágbesztercze), Trubinyi János (Stamfa), Udvary Ferencz (Zircz), Wildfener Károly (Ujbánya), Zichy Aladár gróf (Nagykanizsa és Zámoly) és Zboray Miklós (Marczali), a párt régi képviselői, összesen 25 választókerületben.

Új jelöltek: Adamovich István dr (Tóváros). Abrányi Kornél dr (Regöcze), Baán Achilles dr (Héthárs), Beniczky Ödön (Rózsahegy), Brestyenszky Kálmán (Privigye), Csitáry Béla (Alsókubin), Ember Károly (Körmöczbánya), Ernst Sándor dr (Várna), Gyuriss Emil dr (Csacza), Hunyady László gróf (Nagytapolcsány), Jánoky Gyula (Baán), Landener Béla dr (Csáktornya), Rakovszky Béla (Zsámbokrét), Tólos István dr (Nagymarton) és Zundl Péter (Hód-

ság). Összesen tizenöt jelölt, ugyanannyi kerületben.

A néppárt hivatalos jelöltjeinek száma tehát összesen harminckilencz — 40 kerületben. Ezen a számon most már előreláthatólag aligha történik változás.

Mialatt így minden párt megállapodik a jelöltek személyében s a központ munkája megszűnik, egyre jobban szaporodik a kerületek.

A választási harcz tegnapi csatározásainak képéből itt adunk egy-két részletet.

A vármegyében.

Élesd. Farkasházi Zsigmond (f.) a volt képviselő szorgalmasan járja kerületét, mely mindenütt rokonszenvesen fogadja. Hétfőn Nagybaródon tartott programbeszédet nagyszámú hallgatóság előtt. Kiemelte a magyar-román testvériséget, majd az általános választói jogról szólott, amelynek politikai pályáján mindenkor hiva volt. Kérte a népet, tarson ki a 48-as lobogó alatt. A román nép állandó helyesléssel kísérte a beszédet. Ugyancsak hétfőn beszélt Farkasházi Bucsán és Feketetón is, szintén nagy hatással. Farkasházinak nyomában járt ellenjelöltje *Pap Korjolan dr* (nz.) nagyvárad ügyvéd, kinek érdekében heves naczionalista agitáció folyik. A mérközés a két jelölt között heves lesz, miután a nemzetiségi jelöltnak is erős pártja van.

Az országban.

Aradmegye. Aradon *Barabás Béla* tegnap tartotta programbeszédét igen nagy hatással.

Békésmegye. K. *Schiffert József* (f.), a volt képviselő vasárnap délután tartott programbeszédet nagy közönség előtt, vegyes hatással. Fokozta a kellemetlen hangulatot, hogy a jelölt kortesei között 8—10 rovott multu ember is akad. Ugyancsak vasárnap délelőtt akarta megtartani jelölti gyűlését *Bartha István* (f.) pártja is, rendezavaró elemek visszatetsző erőszakossága folytán azonban lehetetlen volt gyűlésezni. A kinos incidens a higgadtabb társadalmi rétegek ismét a Schiffert-párt rovására írják. A kényszerhelyzet következtében Bartha csak hétfőn mutatkozhatott be a választóknak a Göndöcs-kert pavillonjának nagytermében, melynek minden zuga tömve volt.

A jelölt harmadfél óra hosszat beszélt lelkesen, színesen, mindenre kiterjeszkedve. Hallgatósága feszült figyelemmel leste minden szavát a beszédnek, amelynek igen mély hatása volt. A küzdelem rendkívül hevesnek ígérkezik. A pártok egyforma erőseknek látszanak.

Brassó megye. Brassó II. Sztérény (a.).

Fiume. Zanella Richárd (a). Ghyczy Kálmán (f.)

Hajdúmegye. Hajdu-Böszörmény: Benedek János (f.) ellen a szocialisták jelöltet állítanak.

Háromszékmegye. Kézdivásárhely: Polónyi Géza (f.) ma beszámol, fia Polónyi Dezső (f.) programbeszédet tart.

Somogy megye. Szill: Kacskovics Géza (f.) volt képviselő és Papp László dr. (f.)

Szepes megye. Ó-Lublón *Jugenfeld Károly* báró (a.).

Szolnok megye. Karczag: Jánossy Béla dr (f.). Madarász Imre (f.) hir szerint visszalép.

Trencsén megye. Baán: Jánoky Gyula (népp.), Mizarik József (nz.), Rakovszky Antal (a.). Heves küzdelem várható.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket melőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Április 20. Főispáni installáció a városnál.
Április 20. A mérnökegyet előadása a városházán.
Május 2. Képviselőválasztás Nagyváradon.
Május 5. Főispáni installáció a megyénél.
Május 5. Kath. Liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.
Máj. 10. Száznapos ünnepe a hadapródiskolában

* **A főispán installációja.** Biharvármegye alispánja tegnap kitűzte a rendkívüli közgyűlés határidejét. A közgyűlésnek egyedüli tárgya lesz Glatz Antal főispán beiktatása. A meghívókat, mely május 5-ikére hívja össze a megye törvényhatóságát, ma fogják szétküldeni a bizottsági tagoknak. Glatz Antal Biharvármegye kinevezett főispánja tegnap délelőtt az alispánnál volt és mintegy órahosszáig tárgyaltak a megye közügyeiről és a május 5-én tartandó installációról. Nagyvárad városánál esütörtökön, f. hó 26-án lesz az installáció, melyre a polgármester a következő meghívót bocsátotta ki:

Nagyvárad város ujonnan kinevezett főispánjának, méltóságos *Glatz Antal* urnak beiktatása tárgyában folyó évi április hó 26-ik napján (csütörtökön) délelőtt 11 órakor a városház termében tartandó rendkívüli közgyűlésre bizottsági tag urat tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1906. évi április 24-én. *Rimler Károly* polgármester.

* **Buzaszentelő.** Ma Szent-Márk evangélista napján tartja a kath. egyház a buzaszentelőt. E kedves napon falukon csaknem mindenütt körmenetek indulnak ilyenkor a határba, hogy bő áldást esedezzenek a nép verejtékes munkájára, a vetésekre. Városokban persze ez így nem lehet. Itt másképp van. A templomok falai között, vagy kint a templom mellett tartják a buzaszentelést, amely után a hívők egy-egy buza szállal térnek vissza otthonukba. A buzaszentelés ma délelőtt 9 órakor veszi kezdetét a templomokban.

* **Öröm a városházán.** A közgyűlés által megszavazott és miniszterileg jóváhagyott drágasági pótlékot tegnap fizették ki a városházán. Sok nélkülözést szüntet meg az a csekély pénz. Nem hiába mondják, hogy jó volna a jövő hónapban is egy kis pótlék.

* **Herczegh Ferencz fogadtatása.** Tegnap d. u. választmányi ülést tartott a Szigligeti-Társaság abban a tárgyban, hogy minő módokat közt vegyen részt a társaság Herczeg Ferencz fogadtatásában. A gyűlésen jelen voltak:

Rádl Ödön elnök, Sipos Orbán, dr Bodor Károly, Winkler Lajos, dr Krüger Aladár, dr Adorján Ármán, Fehér Dezső, Sas Ede választagok

Az elnök előterjesztette, hogy a Társaság több tagja felszólította az elnököt, hogy Herczeg Ferencz nagyvárad látogatása alkalmával a Társaság valamelyes formában a nagynevű író iránti tiszteletének kifejezést adjon.

Rövid vita után a társaság választmánya a következőkben állapodott meg.

Felhívjuk a társaság tagjait, hogy amennyiben Herczeg tiszteletére bankett lesz, azon minél többen vegyenek részt; a színi előadás előtt pedig a Társaság küldöttségileg üdvözlő tekintettel arra, hogy Herczeg a magyar irodalom büszkesége városunkban időzik. A küldöttség szombaton este fél 8-ra gyülekezik abban a szállóban, a melybe Herczeg száll.

Uj tagnak felvették *Róna* Lajost.

* **A honvédelmi miniszter leirata.** Biharvármegye és Nagyvárad város törvényhatóságához tegnap érkezett meg a honvédelmi miniszter leirata, melyben értesíti a törvényhatóságot hogy a honvédelminiszteri tárczát elfogadta. A leiratban üdvözlő a törvényhatóság közönségét és egyuttal bizalommal kéri, hogy állásával egybekötött fontos és nehéz feladatában támogassák.

† Kalocsay Alán. Kalocsay Alán

Gyula zircz-csiszterci áldozópap, volt országgyűlési képviselő, legutóbb nagyleveli lelkész, a szolidlelkű katolikus költő 44 éves korában elhunyt Budapesten. Java férfi korában halt meg, hosszas szenvedés után. Tegnap délután temették a farkasréti temetőbe rendtársai, barátai, tisztelői tömeges részvétele mellett. Gyöngéd lélek szállott el benne az élők sorából, akit sokan szerettek és sokan siratnak őszinte részvétellel.

* **A Pecze hídja.** A nagyvárad vasut részvénytársaság tegnap kérelemmel járult a városi tanács elé, hogy a László malom előtti Pecze hidat a város építtesse ujonnan. A kérelem mellé csatolva van a tervezet is. A hid újra építése már nagyon régen kellett volna. Ugyanis a jelenlegi hid oly rozoga állapotban van, hogy a rajta napjában keresztüljáró közúti vasut állandóan veszélyben forgott. Valószínű, hogy a hid felépítése nem fog sok halasztást tűrni.

* **A katonaság fürdőhelyisége.** A főkapitány tegnap terjesztette be a tanácshoz a katonák nyári szabad fürdőhelyének megjelölését. A szabad fürdő az idén is úgy, mint az előző évben, a vasúti hid alatt lesz, közvetlenül a Körös balpartján a kertészutczai első lejárati.

* **Leánykereskedés ellen.** Mégis történik valami. Erkölcsei és nemzet népesedési szempontok tevékenységre indítottak már végre a hatóságokat is a leánykereskedéssel foglalkozók üzelmével szemben. Nagyvárad törvényhatóságához értesítés érkezett a korfui osztrák-magyar konzulátustól, hogy a leánykereskedés nagy mértékű elharapózására való tekintettel időszerűnek találja, annak közhírre tételét, hogy azok a nősemélyek, kik valamely ajánlata Korfuba mint nevelőnk, cselédek, pesztrák, szobaleányok, elakarnak szegődni, állásuk elfoglalása előtt információkért okvetlenül a korfui osztrák-magyar konzulátushoz forduljanak s semmiesetre se fogadjanak el oly állást, melyet nekik az ugynevezett »Casino« vagy a »Cerele des Etranges« ajánl. Az ilyen szervezetet fel kell oszlatni, nemcsak szeliden figyelmeztetni az áldozatra szántakat.

* **Az osztálysorsjáték** tegnapi húzásán a következő számokat húzták ki nyere-ménnyel:

602 000 koronát nyert: 3944.
 25.000 koronát nyert: 77634.
 10.000 koronát nyertek: 6382 42529 94285.
 5000 koronát nyert: 102381.
 2000 koronát nyertek: 36465 22904 29329 3944.
 1000 koronát nyertek: 41502 39210 84146 20544 9394 74289 71033 104077 9876 6925 108263 53145.
 500 koronát nyertek: 1539 54240 39071 19404 91308 15640 90882 10552 21665 37850.
 A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

* **Öngyilkosság.** Ugrai tudósítónk jelenti, hogy ott Szilágyi Imre és Harsányi Imre heves szóváltás után összeverekedtek. Szilágyi erősebb fizikumú lévén Harsányit úgy elverte, hogy az eszméletlenül maradt a verekedés színhelyén Szilágyi mikor meglátta Harsányit eszméletlenül állapotban, annyira megijedt, hogy

hazafutott és ott felakasztotta magát. Az esetről jelentést tettek a királyi ügyészségnek, mely az öngyilkos temetésére vonatkozó engedélyt megadta.

x **Végo! Végo! Végo!** Az amerikai gyémánt király elutazik. Ha van még olyan egyén Váradon és környékén, ki az amerikai gyémánt király remek művü utánzatait még eddig nem látta, az menjen azonnal és nézze meg, mely ily ritka alkalom soha többé nem fog kinálkozni. A még raktáron levő áruk a következő mélyen leszállított olcsó árban lesznek elárúsítva: Mi ezelőtt **4 frt** volt, most **1 forint**, ami ezelőtt **2 frt** volt, most **50 krajczár**. A még raktáron lévő tárgyak a következők: Gyűrűk, brossok, nyakkendők, óraláncok, karkötők, kézelőgombok, fülbevalók, boutonok férfi és női doublé láncok stb. stb. Mondhatjuk, hogy ily ritka alkalom még nem kinálkozott s nem is fog kinálkozni soha itt Váradon. Amerikai Gyémánt Király fióküzlete: Főutca 5. szám. (a volt Kiss Dávid és Társa urak helyiségében.)

x **Igazi pénz-megtakarítás**, ha *szőnyeg, függöny, garnitúra, madrac és paplan* szükségletét az **Amerikai Áruházban** szerzi be, mivel az árak ottan utólérhetetlen olcsók.

IRODALOM.

Szociálista programok.

Bernát István közgazdasági író, a Magyar Gazdaszövetség igazgatója tollából ily címmel igen figyelemreméltó könyv hagyta el a sajtót. A szociálista törekvések elleni védekezés szükségét már nálunk is érzi a társadalom, ennek dacára kevesen vannak, a kik a szociálista mozgalom történetét, irányát, különböző alakjait, és kívánalmait alaposan ismernék. Hézagpótló munkát végzett tehát a szerző, a midőn e művében szigorú tárgyilagossággal vizsgálja a külföldi régi és újabb mozgalmakat és apróra kimutatja milyen viszonyban állanak ezekkel a magyar szociális törekvések. Miután bemutatta a szociálisták ideálját. Elsősorban ismerteti a szerző a külföldi programokat, Lasalle és Marx eltérő felfogását, a góthai, erfurti, részletes programot és az angol, a francia, belga, osztrák és magyar szociálisták programjait. Elemezi a programokban kifejtett kívánások eredetét, mindenekelőtt megmagyarázva mi értendő szociálistizmus, illetőleg szociáldemokrácia alatt. Proudhon, Lasalle és Marx munkáira utalva bemutatja a szociálisták főtételeit és fölveti a kérdést, vajjon azok a bajok, amelyekről a szociálisták beszélnek, nem orvosolhatók e másként, mint a társadalmi és állami rend felforgatásával? Vajjon milyen lenne a szociálisták által megteremtendő új állam?

Erre sem Dietzgen, sem Kautsky nem ad kielégítő választ. Szerző rajzolja a tőkés és munkások viszonyát a külföld államaiban és reá mutatva a régi magyar állapotokra kérdi, hogyha a szociálisták tényleg tőkéhez akarják juttatni a munkást, miért nem gondolnak a szövetkezetekre, amelyek legjobban megmentik a kisembert a kizsákmányolásól? Meggyőzően bizonyítja be, hogy a szociálisták terjedésének ujjában akadály az agrár kérdés. A paraszt a szociáldemokráciának csak úgy nyerhető meg, ha nem emlegetik előtte a fő tantételt, a birtok szocializálását és áttérve a magyar szociálista mozgalom vázolására reá mutat szerző arra, hogy a szociálista tanok terjedése a földművelő nép között csak úgy volt elérhető, hogy a szociálisták eredeti programjuk ezen főtételeitől eltértek, vagy azt legalább is nem emlegetik.

Külön foglalkozik szerző a magyar szociálista pártokkal. A nemzetköziekkel, az ujjá-

szervező szociálistákkal és a Várkonyi-Achim 48-as szociálista párttal.

Bemutatja a magyar szociáldemokraták és a többi pártok programokba foglalt követeléseit s miután ezeket bírálva számtalan tévedésükre sőt mulasztásaikra utal, kifejti, mik voltak a szociálisták sikereinek tényezői és rá mutat arra, hogy a külföldön a németek kivételével különösen az angolok, francziák és belgák mindinkább lemondanak arról, hogy az összeomló társadalomra spekuláljanak s mindinkább igyekeznek javító társadalmi munkát folytatni a munkásosztály érdekében. Ennek a fejlődésnek a magyar szociálista pártok sem fognak ellent állhatni.

A szociáldemokrácia mai elterjedését a szabadságnak, a felszabadult vágyaknak köszönheti, de ugyanez a szabadság fogja korlátok közé szorítani és valódi értékére leszállítani, mert ha a szociáldemokrácia törekvései valóra válhatnak, épen saját despotizmusa lenne a szabadság legnagyobb ellensége. Bernát István érdekes munkája a »Patria« irodalmi vállalat könyvkiadóhivatalában kapható. Ara 2 kor. 50 fillér.

TANÜGY.

Képesítő vizsgálat. A nagyvárad kir. rom. kath. tanítónépzetében az 1905—6. tanévre tartandó képesítő vizsgálatra jelentkezők *születési, képzőintézeti, erkölcsi, szolgálati és tiszti orvosi bizonyítvánnyal* felszerelt kérvényeiket az igazgatóságához nyujtsák be 1906. május 24-ig. Jelentkezhetnek: a) tanítójelöltek, b) kik a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumtól engedélyt nyertek; a megjelenés napja 1906. május huszonnyolcadika (28) reggeli 8 óra, amikor az írásbeli vizsgálat kezdődik. Azok részére, kik előzetesen a III. évről osztályvizsgálatot tesznek, 1906. május 25 én írásbeli, 26-án szóbeli magánvizsgálatot tartunk. A vizsgálati díjak: a) az intézet növendékei részéről 20 korona, b) idegenek és magántanulók részéről 40 korona, c) oklevél illeték 2 korona. Nagyvárad, 1906. április 23. Az igazgatóság.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: A nap hőse, (előszőr) C.
Csütörtök: A nap hőse. A.
Péntek: A nap hőse. B.
Szombat: Bizanc (diszelőadás, béreltszűnet.)
Vasárnap: Gyimesi vadvirág.

A baba. A régi kedves operett nagyrészt új szereposztásban került tegnap színre. Kár, hogy a czimszerep meglehetősen gyenge kezébe jutott Révész Ilonkánál. Éneke gyenge, játéka szintén. Laneclot szerepében *Károlyi* Leona aratott tetszést fess megjelenésével, ügyes játékkal és énekével. *Hajnal* (Hilárius mester) nem érte utól elődjei komikumát. Palásthy, T. Pogány Janka tetszettek. Az előadás közepes érdeklődést keltett.

A mai bemutató. Teljesen készen, gondosan betanulva és rendezve várja a mai bemutatót Kadelburg pompás új bohózata: »A nap hőse.« A darab szellemes ötleteivel, pompás fordulataival és alakjaival frenetikus hatást ér el a budapesti Vigszínházban s állandó műsordarab lett. Előreláthatólag Nagyváradon is ószinte nagy sikere lesz az újdonságnak, a műben részt vesz az egész vigjátéki személyzet.

ZENE.

Geyer Stefi hangversenye. Geyer Stefi ki jelenleg Nápoly, Velence és Abbáziában hangversenyez, május 6-án Nagyváradon

a városi árvaház javára rendezendő estélyen fog közreműködni. Az estély műsorát később fogják közzétenni.

NYILTTÉR.



Butor

A Preisz Mihály és Fia
csődtömegéből

meglevő BUTOROKAT meg-

vettem, és

leltári árban árusítom.

Nagy Sándor-utca 4. sz. a.

Tisztelettel

Büchler Márton.

Telefonszám az egész megyére 626.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.

Írta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Videkre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

TÁVIRATOK.

Merénylet Loubet ellen.

Budapest, április 24. (Saját tud. táv.)
Párisból jelentik: *Loubet* volt köztársasági elnök ellen merényletet követtek el. Szülővárosában, Montelinárban, lakásának egyik ablakában bombát találtak. Jonard adószedő meglátta a bombát, letépte az égő kanócot és elvitte a bombát a rendőrhivatalba. A vizsgálatot megindították.

A szerb kormányválság.

Budapest, április 24. (Saját tud. táv.)
Belgrádból jelentik: A mérsékelt radikálisok klubja elhatározta, hogy elvállalja a kormány alakítását. A király ma délelőtt 10 órakor fogadta Pasicsot, ki elvállalta a kabinetalakítás misszióját. Az új miniszterium valószínűleg már holnap megalakul.

Budapest, április 24. (Saját tud. táv.)
Belgrádból jelentik: Az ifjú radikálisok pártklubja ma este ülést tartott, amelyen több órai élénk vita után tulnyomó többséggel helyeselték a kormány magatartását.

A san-franciscoi katasztrófa.

Budapest, május. 24. (Saját tud. táv.)
San-Franciscoból jelentik: Tilden tábornok tiszt karának egyik tagját, aki a mentési munkálatoknál kiváló részt vett, automobilozás közben állítólag a polgári őrséghez tartozó emberek agyonlőtték. Az éjjel eső esett, amely a tüzelés részben eloltotta.

Vonatkisiklás.

Budapest, április 24. (Saját tud. távirata.)
Düsseldorfból jelentik. A hannover-kölni gyorsvonat utolsó négy kocsija tegnap délután, miközben az állomásra berobogott, kisiklott és kettő közülük feldőlt. A szenvedett sérülések következtében egy ember meghalt a kórházban 13 utas könnyű sérülést szenvedett.

Ékszerézmunkások sztrájkja.

Budapest, május 24. (Saját tud. táv.)
Párisból jelentik: Az ékszerézmunkások ma este mintegy 6000 ember részvételével gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy holnap reggel általános sztrájkba lépnek. A sztrájkolók 8 órai munkaidőt követelnek a mostani bér mellett.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradai hetivásái.

A nagyváradai piacon 1906. április 23. és 24. napján tartott vásárban eladott természetények és élelmi szereknek árjegyzéke:

Tiszta buza 15.40 15.20 15. Kétszeres buza 13. 12.80 12.60 Rozs 12.— 11.80. 11.60
Árpa 14.— 13.80 13.60 Zab 14.40 14.20 14.—
Tengeri 14.— 13.80 13.60 Borsó 44.— Lencse 50.—
Bab 44.—. Köleskása 44.—. Burgonya 7.—
100 kiló lángliszt 27.— Zsemlyelisz 26.40
Fehérkenyérlisz 25.60 Barnakenyérlisz 21.60
Széna fuvarral 6.20 Szalma fuvarral 1.80. Sözt szalonna 160.—. Zsup-szalma —20. A'om-szalma —12. 1 köbméter búkkfa 8.—. Tölgyfa 8.—. Cserfa 8.—. 1 kiló marhahus I. o. 1.32, kiló marhahus II. o. 1.28 kiló marhahus III. o. 1.20
1 liter ó-bor 1.—, 1 liter új-bor 80.— liter pálinka —72, 1 liter szilvapálinka 1.60, 1 liter szesz 2.—
1 mm kőszó 21.80. 1 mm. nyers faggyu 72.—
1 mmj olvaszt. faggyu 70 —. 1 mm. szappau 50.—
1 mm birka gyapju —. 1 m m. magyar gyapjő 1 m m. —. hltr. -bő: 64 —. 1 hltr. ujbőr 386
1 m m. mész mész 2.60 1 mm kemény faszén 3— 1 mm. puha faszén 3 1 — hltr. keupermag —. 1 hltr. köles —. 1 hltr. repce —.
1 hektl. dió 40 — 1 hltr. mogyoró —. 1 hltr. asztal szilva — 30 1 kg svkuyu káposzta 40.
1 kg szelonna uyers 140 4 kg sertáshus 140
1 kg veresha yma — 16 7 kg fohagyma —54
1 kg boré 220 1 Blg paprika 450 1 kg barna keuyér — 10 Egy liter kőolaj — 44.

Forgalmi kimutatás 1906 április 23—24.
Tiszta buza körülbelül 500 htl — Kétszeres buza

140 hltr Rozs 300 hltr Árpa 120 hltr Zab 331
hltr Tengeri 900 hltr burgonya 330 hltr.

Marha ártáblázat 1906. évi április 23—24
1 pár I-ső rendű jármos ökör 860—960 korona.
1 pár II-od rendű jármos ökör 760—860 korona.
1 pár II-ad rendű jármos ökör 630—730 korona.
1 drb fejős tehén 200—400 kor., 1 drb vágó ökör
150—420 kor. 1 drb. vágó tehén 220—380 ökör
1 drb veres borju 40—60 kor. 1 drb. fél éves
borju 65—95 kor., 1 drb egy éves borju 75—170
kor., 1 drb két éves borju 90—240 korona. 1 drb
hizott sertés 120—128 kor., pár fél éves sertés
40—45 kor., 1 pár egy éves sertés 80—95 kor.
1 pár két éves sertés 145—210 korona 1 drb
igás ló 170—390 korona. 1 pár ökörbőr 44—50
gor., 1 pár tehénbőr 32—40 kor. 1 pár borjubőr
20—20 kor., 1 pár ló bőr 10—20, korona.

Lábasjóságok Hizott sertés mintegy 223
zélhizott 565 drb 2 éves tő feljebb 178 drb 1 éves
161 feljabb 330 Süllő 337 drb malacz 230 drb
Vágó marha 21; drb Jármos ökör 2100 prk Fe-
jős tehén 900 drb Borju 887 drb bivaly 59 drb
juh és kecske 230 drb Ló 559 darab.

Értéktőzsde.

Budapest, április 24

Oszták hitelrészvény	678.—
Magyar hitelrészvény	796.—
Leszámitoló bank	506.—
Rimamurányi	525.—
Oszták-m. államvasuti részvény	670.—
Közuti vasut	594.—
Városi villamos vasut	327.50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, április 24.

Buza okt.	16.82
Rozs okt.-re	17.12
Tengeri április 1906	14.—
Zab ápr.-ra	13.64
Repce aug.-ra	—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 április 24-én	
Magyar aranyjárdék 4%	115.—
Magyar koronajárdék 4%	95.85
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	86.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.60
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar gyermekjegy-kölcsön	2.18
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	215.50
Oszták járdék papirban	160.50
Oszták járdék ezüstben	1.01
Oszták korona járdék	118.—
Oszták járdék aranyban	170.50
1860. oszt. államsorsjegyek	1.60
Oszták-magyar bankrészvény	16.40
Magyar hitelbank részvény	8.23
Oszták hitelbank intézeti részvény	688.—
Oszták magyar államvasuti részvény	685.50
20 frankos frankos (Napolendor)	14.02
Német birodalmi márka	117.32
London vista	240.30
Páris vista	95.80
20 márkás arany	23.40

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

HIRDE T É S E K

jutányos árban

felvételnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Uj
nyaralási vállalat!

külföldi minta szerint

Van szerencsém a n. é. közönség
becses tudomására hozni, hogy szücs-
műhelyünk vezetésére egy külföldön első-
rangú czégeknel nyert bő tapasztalatu
szakavatott szücsmestert alkalmaztunk,
ki is a nyaralásra szánt utazó és szörme-
árakat nemcsak lelkiismeretesen gondozza,
hanem azokat ki is javítja.

Tisztelettel

1567.

Heiman Lipót és Társa.

Szombat és ünnepnapokon zárva.

Telefon: 243.

Telefon. 243.

Raktárak biztosítva vannak!

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levéltejek,

számlák, falragaszok,
bábi meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok

stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

➔ raktára. ➔

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Eladók.

A **Fábry Testvérek-féle** divat-üzlet helyiségben, boltberendezési *állványok, asztalok, Wertheimcassa, íróasztal, nikel kirakat-berendezések, consol nagy tükrök, diófa butor állványok* jutányos áron eladók.

Felhívás!

Az 1906. évi április hó 8-án tartott rendkívüli közgyűlésünk 2500 drb 200 korona névértékű új részvény kibocsátása által intézetünk alaptőkéjének *egy millió* koronára lendő fel-emelését határozta el.

Ezen új 2500 drb részvény átvételére a régi részvényesek elővételi joggal bírnak olyformán, hogy minden régi részvényre egy új részvény, a megállapított 200 kor. árban részükre fenntartatik.

Az új részvényekre a f. 1906. évi január 1-től a befizetés napjáig járó 5 százalékos kamatok megtérítendőek, ennek ellenében az új részvények az 1906. év nyeregyében a régiekkel egyenlően részesednek.

Az új részvényekért a kibocsátási áron felül az alapszabályszerű 2 kor. kiállítási díj és a törvényes 64 fillér bélyegilleték fizetendő.

Ezen közgyűlési határozat folytán felhívjuk t. részvényeseinket, hogy az új részvényekre elővételi jogukat bezárólag f. évi május hó 15-ig gyakorolni, s ugyanakkor a régi részvényeket az elővételi jog gyakorlására vonatkozó le-bélyegzés véget pénztárunknál bemutatni sziveskedjenek.

A befizetések részletekben is teljesíthetők, azonban az elővételi jog gyakorlásánál 10 százalék, azaz részvényenként 20 kor. fizetendő. A részletekben fizető a hátralékra július 1-től 6 százalék kamatot fizet.

A befizetésről ideiglenes igazolványok adnak ki, melyek a teljes befizetés után névre szóló részvényekre lesznek becserélve.

Az utolsó részlet befizetésének határideje f. évi november hó 30.

Ezen új részvények befizetésére vonatkozólag érvényben maradnak alapszabályaink 10. §-ának a késedelmes befizetőkre vonatkozó intézkedései.

Nagyvárad, 1906. április 9.

Központi Takarékpénztár r.-társaság Igazgatósága.

Nyaraltatás csakis a szücs szakmához tartozik.

Nyaraltatás!

A nagyérdemű közönséget tisztelettel felkérem, hogy **szörmeáru, valamint téli öltönyöket, szőnyeget**

nyaraltatás

végett csak nálam elhelyezni kegyeskedjék, mert, mint szücsmester nyílt üzlettel Nagyváradon egyedül állok.

Amenyiben a n. é. közönség eddigi pártfogásából tapasztaltam, hogy **nyaraltatás** végett engem továbbra is pártfogásban fognak tartani, elhatároztam és sikerült egy a fővárosban levő és országhírű szörme üzletben évekig alkalmazott egyént megnyerni. **Ki csupán a nyaraltatásra beadott és szánt tárgyakat fogja kezelni.**

Kivánatra az elhelyezett árukat bármikor előmutatom.

Raktárom, valamint üzletem 20,000 korona erejéig van biztosítva.

A n. é. közönség tömeges pártfogását kérve, vagyok

kiváló tisztelettel:

Zimányi András,

szakképzett szücsmester

Nagyvárad, Színház-utca 4. sz.
(Adorján-palota.)

Nyaraltatás csakis a szücs szakmához tartozik.

A f. április hó 26-án nyilvános aláírásra kerülő

5⁰/₀-os orosz államkölcsön

kötvényeire előjegyzéseket a mai naptól kezdve elfogadunk.

Biharmegyei Kereskedelmi, Ipar- és termény-hitelbank.

Nagyvárad

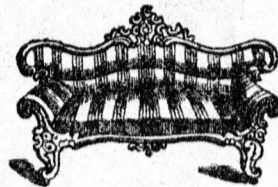
Teleki-utca 3. Telefon 46.

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcsó

bútor

gyári árban, kezeség mellett



háló-, ebédlő-, szalon- és úri-szoba berendezések, valamint az egyes butordarabok a

Magyar Műbutorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezések műipari vállalata, — Kivánatra tervek és költségvetések.

Telefon 421 szám.

Meghívó.

A Biharmegyei Takarékpénztár Részvénytársaság **Nagyváradon, 1906. évi április hó 28-án délután 4 órakor** az intézet saját helyiségében Kossuth Lajos-utca 3 sz. a.

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a t. c. részvényesek ezennel tisztelettel meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. Igazgatósági indítvány az alaptőke felemelése tárgyában.
2. Előterjesztés az alapszabályok megváltoztatása iránt.

Azon t. cz. részvényesek, kik a fenti közgyűlésen részt venni óhajtanak, tartoznak az alapszabályok 42. szakasza értelmében, három nappal a közgyűlést megelőzőleg részvényeiket a Biharmegyei Takarékpénztárnál Nagyváradon letéteményezni.

Nagyvárad, 1906. április hó 18.

Az igazgatóság.

HÁASZ MANÓ kézmű- és divatáruháza
NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca elején

A költözködéshez szükséges:

Szőnyegek, gyapju és csipke függönyök, madraczok, paplanok, garnitúrák igen nagy választékban kaphatók.

Az árak pedig igazán meglepő olcsók.



Francziaország csillaga. Etoile de France.

A legszebb pirosrózsa ujdonság!



Házi kertek tavaszi rendezéséhez fajtiszta ültetvények.

Ujdonságok. Különlegességek.

Alacsony és magastörzsű **RÓZSÁK**, nagyvirágú **Chrysanthemum**.
Kaktusz-Dáhliak legszebbjei. **Diszcserjék**. Szobanövények, cserepes
 virágok. **Jutányos igen mérsékelt árban beszerezhetők.**

Helybeli és vidéki megrendeléseket teljes szavatosság mellett intéz el.

IFJ. JELINEK FERENCZ

ker. és műkertészete, különleges rózsatelepe

NAGYVÁRAD,

Aradi-ut 33. (A honvéd laktanyával szemben.)

TELEFON 102. és 103. szám.

A piros rózsák királynéja

Árjegyzéket kívánatra ingyen.

Telephon 130.

Utazó kosarak, kézi bőröndök.

Telephon 130.

Alkalmi vétel

harisnyákban, fekete és mosó kötényekben, kézi-
 táskákban, férfi és női fehérművekben, nyakken-
 dőkben, sétabotokban, pálmák és fali diszekben,
 ajándék- és disztárgyakban, tornaczipőkben.

Gyermekjátékokban mesés olcsó nagy választék van.

Friss és Társa

KORONA- és FILLÉR-BAZÁR.
 Nagyvárad, Fő-utca, városi Bazár-épület.

Gyermekkosik és reformzikkok.

Gummi különlegességek.

Moskovits Farkas és Társa

„Első nagyváradai czipő és csizmagyár“

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállítói

370 munkás és alkalmazott. Fiók gyártelep Budapesten. Tanoncz internátus 24 belakó, 18 bejáró tanoncz

Készítünk kizárólag kézimunkával a legfinomabb s legtartósabb kivitelben

férfi, női,
és gyermek-

czipőket, csizmákat

francia angol és
amerikai szabás sze-
rint s ezeket:

eredeti gyári szabott áron

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számú saját házunkban
 (volt rendőrségi épület) **kicsinybeni eladási**
üzletünkben árusítjuk.

Különleges lábbelik. Katonatisztek. Gazdászok. Vasuti és posta-
 tisztek. Csendőrok és pénzügyőrök részére.

